

Konsten i Värtahamnen

Värtaprojektet genomfördes mot bakgrund av att den växande huvudstaden behövde utrymme för bostadsutveckling, samtidigt som den befintliga hamnen var i behov av modernisering. Projektet omfattade i korthet utbyggnad av en ny pir och en ny passagerarterminal. Totalt skapades 85 000 nya kvadratmeter vilket gjorde det möjligt att överläta motsvarande yta till Stockholms stad.

Spännande plats för konst

Med sin placering, genomtänkta arkitektur och sitt specifika ändamål utgör Värtahamnens nya terminalbyggnad en ovanligt sammansatt och spännande plats för konst. 2013 fick Stockholm konst i uppdrag av Stockholms Hamnar att gestalta byggnaden konstnärligt.

I arbetet ingick att finna de bästa platserna för en konstnärlig gestaltning och bjuda in konstnärer för uppdraget. Arbetet togs sedan från skiss till färdigt verk i samarbete mellan Stockholm konst, konstnärer och Stockholms Hamnar.

Värtaterminalens stora skala erbjöd många möjligheter. En utgångspunkt var att erbjuda konst på flera olika platser liksom även i olika tekniker och material. Målsättningen var att skapa konstnärliga gestaltningar som samspelar med miljön, både i historisk och samtida kontext, och att möta alla de som vistas i och kring byggnaden.

Fyra konstnärer bjöds in att sätta sin konstnärliga prägel på Värta-terminalen, under ledning av Frida Cornell, curator och konstnärlig projektledare på Stockholm konst.

Frida Cornell,
Curator och konstnärlig projektledare

Cut Open Strip Painting

I den stora avgångshallen, terminalens naturliga centrum, ser man Matthias van Arkels stora tvådelade målning *Cut Open Strip Painting*. Den utgörs av 129 sammansatta plattor, 54x58 cm stora, av infärgat silikon. Det är platinasilikongummi som valsas, skärs ut i remsor och sedan flätas samman till en målning. Verket skapar en fysisk förnimmelse karaktäristisk för konstnärens sätt att arbeta. *Cut Open Strip Painting* med sina virvlande grönbå färger som hämtade ur havet utgör den naturliga blickpunkten i avgångshallen och skapar en föränderlighet och ett djup som hela tiden skiftar beroende på var man befinner sig.

Matthias van Arkel, född 1967, är en svensk konstnär som bor och arbetar i Stockholm och New York. Han är utbildad vid Konstfack och Kungl. Konsthögskolan i Stockholm. Matthias arbetar främst i ett silikongummimaterial och skapar utöver skulpturala vägghängda verk fristående skulpturer. Han har gjort plats-specifika offentliga konstverk, bland annat i Jakobsbergs buss-terminal samt flertalet i USA.

Matthias finns representerad i olika privata samlingar, både i Sverige och utomlands. Ett flertal institutioner äger också konstverk. I Sverige representeras han av Cecilia Hillström Gallery. Separatutställningar har bland annat visats på Galerie Aronowitsch, Stockholm och Elizabeth Foundation for the Arts, New York.

Matthias har även deltagit i ett flertal grupputställningar.

A tone of water

På väggen utmed den nordöstra fasaden, där de ankommande resenärerna passerar på väg ut, har Pia Törnell placerat sju olika keramiska moduler i återkommande grupperingar; hel- och halvcirklar, avlånga och mjuka former om vartannat. Den rytmiska indelningen förstärks av färgfält som löper som en våg över väggen i dova grågröna nyanser, noga framtagna av konstnären, från ljust till mörkt och sedan ljust igen. Kompositionerna i *A tone of water* är poetiska och lekfulla, och formerna kan associeras till krusningar på vatten, vågor, fiskfjäll eller propellrar. Modulerna är blankglaserade för att kontrastera mot väggfältens matta färger. Just spelet mellan ljust och mörkt, matt och blankt utgör gestaltningens speciella dynamik.

Pia Törnell är född 1963 och utbildad på konstlinjen på Birkagårdens Folkhögskola och på Keramik & Glas på Konstfack i Stockholm. Idag är hon verksam i en ateljé och verkstad i Västergötland.

Under åren har arbetet rört sig över olika områden, allt från bruksföremål till rent konstnärliga uttryck. Pia har varvat studiotillverkning i den egna verkstaden, med konstnärliga gestaltungsopdrag. Under många år arbetade hon som fast anställd formgivare på Rörstrands Porslinsfabrik.

Pia har deltagit i en rad nationella och internationella utställningar och fått ett flertal stipendier och utmärkelser, varav Bildkonstnärnsfondens 10-åriga arbetsstipendium är ett. Hon finns bland annat representerad på Nationalmuseum i Stockholm och Indianapolis Museum of Art, USA.

Hans Rosenström är en finsk konstnär född i Lojo i Finland, 1978. Han är utbildad vid Bildkonstakademien i Helsingfors med examen år 2007. I sitt konstnärskap arbetar Hans ofta med installationer som utgår från en given miljö. Med hjälp av olika medier, från arkitektoniska ingrepp till ljudets taktila kvaliteter, komponerar han intima och laddade situationer där betraktarens närvaro ofta spelar en huvudroll.

Hans har deltagit i flertalet gruppställningar både i sitt hemland och internationellt, bland andra *Theater of the Mind*, Cranbrook Art Museum, USA, *Encounter: Listening to the City*, Maraya Art Centre, Sharjah, *Nouvelles Vagues: The Black Moon*, Palais de Tokyo, Paris, *Art of Memory*, Bonniers konsthall, Stockholm.

År 2015 var han nominerad till Ars Fennica-priset.

2066

Uppe på terrassen, bland strandråg och sedum, ligger fem stora granitblock från Bohuslän. Det är Hans Rosenströms gestaltning 2066. Konstnären har tagit fasta på terminalens historia och framtid. År 2016, när Värtaterminalen invigdes, var det exakt 50 år sedan den gamla terminalen uppfördes. 50 år framåt i tiden är det år 2066, en relativt nära framtid, men ändå en tid vi inte kan veta något om. Konstnären har valt att fundera på vad en plats som denna kan betyda i framtiden. Han har bjudit in personer i Östersjöregionen som sysslar med forskning och utveckling att sitta om vad som kan komma att ske inom just deras yrkesområde 50 år framåt i tiden.

Deras berättelser kan man ta del av genom att lägga sig ner på de varma stenarna och lyssna. En gömd mikrofon i stenen förmedlar ljudet direkt in i vårt medvetande. Mitt i det stora hamnområdet uppstår ett plötsligt lugn, som på en sommarklippa bland vassen, med den stora himlen ovanför. Röster på svenska och engelska leder oss in i utopiska, fantasifulla och ibland drömande tankar och idéer. Verket blir på samma gång en framtidsvision som – med tidens gång – en tydlig tidsmarkör för hur vi tänkte 2016.

Port

Hamnplan med sin täta trafik av bussar och bilar, omgärdad av enorma färjor och passagerargångar i luften, är en extra viktig plats för en konstnärlig gestaltning. Många passagerare möter terminalen och påbörjar sin resa just här. Lisa Gerdins stora skulpturgrupp *Port* är placerad på två platser, dels vid den stora entrén till terminalområdet, dels i änden av busspiren. Här är storleken viktig, verkets olika mått är hämtade från en standardcontainer (6,06x2, 44x2,59 m), de containrar som befolkar alla hamnar och skapar flyktiga siluetter. På busspiren står nio stora portar, lika höga som en container är lång, med utskurna öppningar sammanfogade till en labyrintisk formation. Den bildar rum att röra sig i, rum med nio olika utblickar – mot hav och mot stad. Vid entrén står dörrbladen på rad, med samma höjd som en container. Skulpturgruppens längd motsvarar en 40 fots container och länkar vidare till den stora skulpturen längre ut på hamnplan.

Materialet, cortenstål, är från början svart, men rostar under två år och får snabbt en ny, rå yta med en varmt orangebrun färg.

Port kan ses som symbol för ett hus, ett hem, något man är på väg till eller ifrån. Med sina nio öppningar och dörrblad verkar det vilja säga att det finns många riktningar att välja mellan – finn din egen väg. Verket är synligt såväl inifrån terminalbyggnaden och uppifrån dess terrass som från de ankommande och avgående färjorna. Det blir det första och det sista man möter på sin resa.

Lisa Gerdin är född 1959 i Örnsköldsvik. Hon är utbildad vid Konstfack i Stockholm, 1992–97, bor och arbetar i Stockholm. I det konkreta och arketytiska söker hon ett uttryck för det gåtfulla; en förskjutning från vardagsspråk till poesi.

Lisa har arbetat med flera offentliga uppdrag.

Hon arbetar även med teckning, collage, objekt och installationer. Bland utställningar kan nämnas *Härnösand-Paris*, Biennale Européenne des Blancs Manteaux, Paris, *Vänta*, Kalmar Konstmuseum, *MIArt*, Milano, *Effulgent*, Malmö Konstmuseum, *Sven Lundhs Öga*, Färgfabriken, Stockholm.

Lisa har erhållit arbetsstipendier från Konstnärsnämnden ett flertal gånger samt stipendier från Konstakademien och från Carl Frisendahls minnesfond.

Stockholm konstns ansvar är att se till att stadens bolag och förvaltningar följer den så kallade enprocentsregeln, det vill säga att minst en procent ska avsättas till konst när staden bygger om, bygger nytt och bygger till.

I samarbetet med Stockholms Hamnar har vi haft en extremt bra och vidsynt part som förstått att konsten i den nya hamnterminalen är en lika viktig beståndsdel som vatten och luft. Stockholm konst kan sålunda med glädje se fyra välintegrerade verk av högsta kvalitet ta plats såväl inomhus som ute, allt till glädje för personal och resande som dagligen angör den nya terminalbyggnaden.

Mårten Castenfors, Chef för Stockholm konst

